

Cod întrebare:	MMP_80	Nr. înreg. MMP	Nr. 161405/DM/30.03.2011
Nume	GREENPEACE CEE ROMANIA și CENTRUL DE RESURSE JURIDICE		

Contestație și Răspuns

Subscrisele Greenpeace CEE România cu sediul în str. Inginer Vasile Cristescu nr. 18, sector 2, București și Centrul de Resurse Juridice cu sediul în str. Arcului nr. 19, sector 2, vă solicităm să respingeți solicitarea de emitere a acordului de mediu pentru următoarele motive:

1. Proiectul prevede lucrări care duc la distrugerea completă a unor monumente istorice conform LMI 2010.

Astfel, proiectul trebuie să fie modificat astfel încât să nu fie afectată integritatea acestora:

- *Situl arheologic Alburnus Maior - Roșia Montană, monument istoric de clasa A*
- *Așezarea romană de la Alburnus Maior, Zona Orlea, „o întreagă localitate, pe o rază de 2 Km”, monument istoric de clasa A*
- *Exploatarea minieră romană de la Alburnus Maior, Masivul Orlea, „o întreagă localitate, pe o rază de 2 Km” monument istoric de clasa A*
- *Vestigiiile romane de la Alburnus Maior, zona Carpeni, monument istoric de clasa A*
- *Incinta funerară romană din zona Hop-Găuri, monument istoric de clasa A*
- *Galeria Cătălina - Monulești din zona protejată a centrului istoric al localității, monument istoric de clasa A*
- *Galeriile din Masivul Cârnic, monument istoric de clasa A*

Dealtfel completările la EIM nu se referă la legislația privind monumentele istorice, în vigoare în 2011. Ca urmare, nefiind legală solicitarea unei completări la completarea raportului de evaluare a mediului,,,,,cererea de eliberare a acordului de mediu trebuie respinsă urmând, eventual, ca investitorul să își refacă proiectul astfel încât să nu afecteze monumentele istorice Clasa A din LMI 2010 și eventual să redepună documentația.

Luând considerare necesitatea efectuării unor cercetări prealabile, în conformitate cu prevederile specifice ale legislației românești în domeniu, în strânsă legătură cu dezvoltarea proiectului minier propus de RMGC, ultimul deceniu a însemnat un aport imens de cunoaștere cu privire la elementele de patrimoniu cultural (inclusiv arheologic) din zona Roșia Montană, iar rezultatele acestora au condus la sporirea considerabilă a numărului de obiective arheologice pentru care s-a stabilit păstrarea *in situ* și includerea într-un circuit de turism cultural.

După cum am arătat în Studiul de condiții inițiale asupra patrimoniului cultural, parte din EIA, în perioada 2000–2007 s-au desfășurat ample cercetări arheologice prealabile în cuprinsul amprentei viitorului proiect industrial și în imediata sa vecinătate, fiind astfel delimitate și cercetate 13 situri arheologice, conținând atât vestigii de suprafață, cât și în subteran.

Pe lângă valorile de patrimoniu arheologic imobil, se adaugă o serie de peste 10.000 de artefacte descoperite din anul 2000 și până în prezent, care au fost restaurate sau sunt în curs de restaurare la instituțiile abilitate în acest sens. De asemenea o parte a acestor descoperiri a fost publicată în lucrări de specialitate, alte lucrări fiind în curs de publicare de către autorii cercetării. Toate aceste bunuri de patrimoniu mobil au un mare potențial în ceea ce privește valorificarea lor muzeală, respectiv expunerea lor în cadrul viitorului muzeu al mineritului de la Roșia Montană.

Toate artefactele (bunuri de patrimoniu mobil) identificate pe parcursul celor 7 ani de cercetări se află în gestiunea unor instituții muzeale abilitate, conform legislației de specialitate în vigoare.

Ținând cont de situația actuală a stării de conservare a vestigiilor arheologice, de rezultatele cercetărilor efectuate, într-o abordare de ansamblu a posibilității de utilizare a resurselor de patrimoniu arheologic în vederea unei dezvoltări a potențialului turistic a fost identificată drept o direcție prioritară de perspectivă imediată realizarea unui modern muzeu al mineritului. Se are în vedere ca acesta să cuprindă: o expoziție documentară permanentă axată pe trei teme majore: geologie, arheologie și

istorie-etnografie, o expoziție permanentă în aer liber cuprinzând elemente de etnografie și patrimoniu industrial, secțiuni expoziționale subterane cuprinzând galeria Cătălina Monulești, Păru Carpeni și Piatra Corbului, dar și replici ale altor vestigii miniere istorice. Aceștia li se adaugă conservarea *in situ* a unor vestigii arheologice (incinta funerară de la Tăul Găuri, zona de rezervație arheologică de pe Dealul Carpeni) și integrarea lor într-un circuit de turism cultural.

Astfel luând în considerare importanța patrimoniului cultural de la Roșia Montană și cunoscând prevederile legale aplicabile în asemenea caz, S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. a alocat în perioada 2001–2010 un buget pentru cercetarea și conservarea patrimoniului cultural de peste 11 milioane USD. Mai mult decât atât, ținând cont de rezultatele cercetărilor, de opiniile specialiștilor și deciziile autorităților competente, bugetul prevăzut de către RMGC pentru cercetarea, conservarea și restaurarea patrimoniului cultural al Roșiei Montane în viitorii ani, în condițiile implementării proiectului minier, este de 25 de milioane de dolari, așa cum a fost făcut public în cuprinsul Raportului EIM (a se vedea vol. 32, Plan de management pentru patrimoniul arheologic din zona Roșia Montană, p. 78–79) și a fost suplimentat la peste 70 milioane USD, din cauza întârzierilor intervenite în procedura de evaluare și a realităților identificate în ultimii ani.

Prin urmare, în condițiile avizării favorabile a proiectului minier se are în vedere continuarea cercetărilor în zona Orlea, crearea unui muzeu modern al mineritului cu expoziții dedicate de geologie, arheologie, patrimoniu industrial și etnografic, precum și amenajarea accesului turistic în galeria Cătălina-Monulești și la monumentul de la Tăul Găuri, cât și conservarea și restaurarea celor 41 de clădiri monument istoric și a zonei protejate Centru Istoric Roșia Montană, precum și reamenajarea, conservarea și reabilitarea clădirilor vernaculare din Centrul istoric al Roșiei Montane.

În zona protejată Centrul Istoric al comunei Roșia Montană, care va avea, conform documentației de urbanism elaborate de autoritățile locale și aflate în curs de avizare, o suprafață de peste 137 ha și care va cuprinde 35 de monumente istorice și alte valori de arhitectură din cadrul acestei localități, RMGC va contribui la restaurarea și punerea în valoare a acestor clădiri, în completarea proiectului referitor la noul muzeu. În această parte a localității RMGC va urmări să promoveze dezvoltarea turismului tradițional (pensiuni, mici localuri, case de vacanță, locuințe pentru angajați etc.). În zona estică și sud-estică a centrului vechi sunt situate de asemenea și o seamă de tăuri istorice, existând așadar importante premise care să conducă la dezvoltarea unui turism modern, de agrement. Într-o atare abordare, elementele de patrimoniu cultural cunoscute și cercetate în ultimii 10 ani, au un potențial semnificativ de a determina la Roșia Montană dezvoltarea unui turism cultural modern, în timpul și după închiderea viitoarei mine preconizate de proiectul RMGC.

Mai mult, prin proiectul minier, RMGC are în vedere luarea tuturor măsurilor tehnice necesare de minimizare a impactului pe parcursul fazelor operative ale exploatarei în ceea ce privește monumentele naturii (spre exemplu Piatra Corbului), pentru ca acestea să nu fie afectate de implementarea proiectului.

În conformitate cu prevederile legale aplicabile și buna practică uzuală la nivel internațional în asemenea cazuri, pentru atenuarea impactului pe care proiectul minier îl va avea asupra patrimoniului cultural au fost elaborate planuri de management specifice, respectiv documente operaționale. Astfel aceste măsuri complexe sunt detaliate în Planul de Management pentru Patrimoniul Cultural, elaborat și atașat Raportului EIM asigură cadrul general pentru minimizarea impactului potențial al Proiectului asupra patrimoniului cultural, astfel cum este acesta descris în Capitolul 4.9 al Raportului EIM, respectiv Protocolul pentru Descoperiri Întâmplătoare.

Planul de Management pentru Patrimoniul Cultural a fost conceput de către instituții românești și străine cu expertiză în domeniu și stabilește cadrul pentru atingerea echilibrului între necesitățile, aparent divergente, implicate de conservare, de dezvoltarea economică durabilă și de interesul comunității locale. Dispozițiile cuprinse în Planul de Management pentru Patrimoniul Cultural nu substituie prevederile legale, ci urmăresc reunirea informațiilor privind caracteristicile și semnificația siturilor și monumentelor istorice din zona Roșia Montană (în sens larg), identificarea organizațiilor și persoanelor fizice ale căror interese sunt legate de această zonă, identificarea riscurilor și oportunităților de conservare și dezvoltare a patrimoniului cultural, precum și conturarea unei strategii globale pentru atingerea unui scop comun.

În aceste condiții, Planul de Management pentru Patrimoniul Cultural elaborat de RMGC conține un cadru de politici cu caracter director. Atingerea scopurilor conservării și dezvoltării durabile depinde de modul în care toate părțile implicate în gestionarea patrimoniului cultural din zonă își coordonează acțiunile.

Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare este o componentă esențială a Planului de Management pentru Patrimoniul Cultural, și prezintă modul în care RMGC va asigura identificarea și gestionarea adecvată a vestigiilor arheologice ce pot fi descoperite accidental de-a lungul perioadei de existență a Proiectului. Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare a fost conceput de către instituții românești și străine cu expertiză în domeniu, fiind primul document de acest tip din România. Acest prim cadru de lucru, propus prin acest document, va trebui să fie agreat cu autoritățile competente și dezvoltat în forma unui manual operațional ce va fi implementat în contextul avizării favorabile a proiectului minier. Activitățile specifice ale Proiectului, care pot ocaziona descoperirea întâmplătoare a unor valori arheologice, sunt legate de exploatarea în carieră, de construirea drumurilor și a altor elemente de infrastructură, de decopertări etc. În cursul efectuării tuturor operațiunilor de decopertare pentru executarea lucrărilor de construcție (inclusiv cu privire la iazul de decantare, zonele de haldare, etc.) va fi asigurată permanent supravegherea arheologică pentru a preveni orice potențială afectare a resurselor arheologice.

Primul pas în prevenirea unor astfel de situații a fost efectuarea unui amplu studiu de condiții inițiale, în contextul căruia au fost investigate prealabil din punct de vedere arheologic zonele situate sub amprenta Proiectului.

Studiile de condiții inițiale și cercetările arheologice preventive au identificat zonele cu potențial arheologic. În baza rezultatelor acestor cercetări, Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare deține un rol important în ansamblul procedurii de evaluare și monitorizare a impactului de mediu.

Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare se ghidează după următoarele principii:

- supravegherea arheologică pentru identificarea potențială a unor vestigii arheologice;
- formare profesională, avertizare, vigilență și competență;
- evaluarea rapidă a semnificației descoperirii;
- înregistrarea și documentarea adecvată a descoperirilor întâmplătoare;
- comunicarea internă și externă a descoperirilor întâmplătoare;
- proceduri legale și norme speciale pentru gestionarea descoperirilor întâmplătoare;
- rapoarte de non-conformare cu prevederile protocolului și acțiuni subsecvente, corective și preventive; conformarea cu prevederile legale aplicabile în cazul descoperirilor întâmplătoare (conform prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, astfel cum a fost modificată și completată.

În ceea ce privește monumentele istorice reamintim faptul că în conformitate cu Lista Monumentelor Istorice publicată de Ministerul Culturii și Cultelor Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 670 bis / 1 octombrie 2010, în prezent, sunt clasate ca monument istoric 41 de imobile de pe cuprinsul localității Roșia Montană, respectiv două biserici și 39 de case (cod AB-II-s-B-00269, și apoi de la de la AB-II-m-B-00271 la AB-II-m-B-00311).

Conform art. 36 din Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, astfel cum a fost modificată și completată, obligațiile proprietarilor de imobile monument istoric sunt în primul rând acelea legate de întreținerea, conservarea și restaurare a monumentelor istorice.

La această dată, RMGC deține 28 clădiri cu statut de monument istoric. Acestea au fost achiziționate urmând procedurile legale, la momentul achiziției imobilele aflându-se în diferite stări de conservare, acest lucru fiind consemnat atât în contractele de vânzare-cumpărare, cât și în diferite fotografii realizate la data achiziționării. De asemenea, RMGC mai deține un număr de 233 de clădiri din totalul de 317 câte sunt situate în zona protejată Centrul Istoric al comunei Roșia Montană.

La această dată, se efectuează lucrări de întreținere a acestor clădiri, nu numai a celor clasate ca monument istoric, urmând ca acestea să intre într-un program de restaurare și defuncționalizare eșalonat pe durata a 10 ani de zile.

Așa cum am arătat în Planul M din raportul EIM, ca activități specifice în domeniul conservării monumentelor istorice și clădirilor din zona protejată Centrul Istoric al comunei Roșia Montană, efectuate până în prezent de RMGC, pot fi amintite:

proiectarea și realizarea șafodajului ridicat la poarta casei M.I. nr. 372 pentru a stopa mișcarea de înclinare înspre în fața a acesteia (Autorizația de construire de intervenție de urgență Nr.14/03.05.2004);

transformarea casei M.I. nr. 392 în spațiu de birouri, cu schimbarea funcțiunii inițiale de spațiu de locuit

(Aviz MCC nr. 453/2004);

restaurarea și organizarea ca și expoziție a mineritului a casei nr. 325 situată în frontul central al pieței din Centrul Istoric Roșia Montană;

finalizarea documentației de proiectare pentru 11 clădiri monument istoric din zona Piață Roșia Montană;

construirea unui eșafodaj de susținere și a unei structuri de protecție a clădirii monument istoric – RM 326, emblemă arhitecturală a Pieței centrale din Roșia Montană;

intervenții de urgență asupra unui număr de peste 130 de case nelocuite în momentul de față, pentru a stopa degradarea acestora urmând ca acestea să intre într-un program de restaurare elaborat pentru următorii 10 ani;

au demarat lucrările de întocmire a documentațiilor de proiectare pentru două clădiri impozante din Centrul istoric: vechea școală și vechea primărie;

realizarea unei construcții de lemn pentru protejarea și conservarea primară a incintei funerare romane de la Tăul Găuri.

Trebuie precizat că niciuna dintre casele monument istoric din cuprinsul Proiectului propus de către RMGC nu va fi afectată în mod negativ, respectiv toate cele 41 de clădiri monument istoric vor fi incluse într-un amplu program de reabilitare și restaurare (a se vedea, în acest sens, vol. 33 din Raportul EIM, respectiv Planul M – Plan de Management al Patrimoniului Cultural, partea II-a – Plan de Management pentru monumente istorice și zonele protejate din Roșia Montană, p. 74-91). Acest program de restaurare este absolut necesar, dacă se dorește ca aceste case – indiferent de punerea în practică sau nu a Proiectului – să nu dispară în totalitate, datorită stării avansate de degradare în care se află în prezent.

RMGC dorește să protejeze și să promoveze toate aceste bunuri culturale, iar pentru îndeplinirea acestui deziderat vor fi luate măsuri speciale atât în cuprinsul zonei protejate Centru Istoric Roșia Montană (restaurare – consolidare – conservare), cât și în perimetrul industrial (utilizarea de tehnici speciale de pușcare, crearea de zone tampon între cele 2 perimetre, monitorizarea continuă a vibrațiilor și adaptarea pușcărilor în funcție de viteza de propagare a undelor etc.). Așa cum s-a afirmat – în mod public – în cadrul Raportului EIM odată aprobată începerea Proiectului, toate clădirile cu statut de monument istoric din Roșia Montană, proprietate a RMGC, vor intra într-un program complex de restaurare și conservare. Dacă vor exista imobile monument istoric ce vor rămâne proprietate a diferitelor instituții sau persoane fizice, cu acordul acestora RMGC va contribui și la restaurarea acestor imobile, în acord cu normele de specialitate emise de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național.

Astfel, RMGC până în prezent și-a îndeplinit obligațiile legale care îi revin ca proprietar de clădiri monument istoric. Prin însușirea și asumarea datelor și concluziilor din *Planul de management pentru monumentele istorice și zonele protejate din Roșia Montană* din cadrul Raportului EIM, RMGC își propune să continue această abordare responsabilă și să asigure fondurile necesare pentru restaurarea și conservarea clădirilor monument istoric și a centrului istoric din Roșia Montană. Toate intervențiile asupra acestor clădiri se vor face în conformitate cu prevederile legale în vigoare și pornind de la concluziile enunțate în studiul de specialitate efectuat de către Universitatea Tehnică de Construcții București – Centrul Național de Inginerie Seismică și Vibrații în perioada 2005–2006 asupra clădirilor de patrimoniu din Roșia Montană.

Cele șase imobile monument istoric situate în afara zonei protejate – Centrul Istoric al comunei Roșia Montană – nu vor fi afectate de existența vreunui obiectiv industrial major din cadrul Proiectului.

Prin documente urbanistice de specialitate de tip PUZ-CP se vor stabili zonele de protecție pentru aceste monumente istorice în conformitate cu prevederile legale.

În completare, trebuie amintit că în martie 2006 s-a efectuat un studiu referitor la starea de sănătate a fiecărui imobil monument istoric în parte reluat apoi și detaliat în anul 2010. Acest studiu a fost efectuat de către IPROMIN și Universitatea Tehnică de Construcții București instituții cu expertiză recunoscută în ceea ce privește impactul proiectelor industriale asupra zonelor locuite, inclusiv asupra clădirilor de patrimoniu. Acest studiu propune măsurile de urgență în ceea ce privește consolidarea și restaurarea acestor imobile. De asemenea, aceleași instituții au efectuat un studiu experimental pentru măsurarea vibrațiilor propagate de activitățile de pușcare în zona protejată și în zona acestui grup de case monument istoric din afara zonei protejate.

Pentru cuantificarea efectelor exploziilor de derocare asupra construcțiilor din zona protejată Centrul Istoric al comunei Roșia Montană și a altor construcții cu valoare de patrimoniu din afara acesteia, se va

implementa un sistem de monitorizare constând într-o rețea fixă de seismografe digitale, cu trei componente amplasate la principalele obiective ce trebuiesc protejate și o rețea mobilă compusă din trei seismografe portabile amplasate pe un profil longitudinal între obiectivul de protejat și focarul exploziilor. Amplasarea rețelei de seismografe are drept scop monitorizarea permanentă a amplitudinii oscilațiilor în vederea folosirii unor tehnologii de pușcare adecvate cu normele de protecție seismică a clădirilor. În acest fel, tehnologiile de pușcare vor fi continuu armonizate astfel încât să nu se depășească vitezele de oscilație maxime admise la limita imobilului.

RMGC, prin implementarea Proiectului, nu dorește distrugerea de biserici, monumente sau cimitire. De asemenea, RMGC nu cere comunității să renunțe la ceea ce constituie valorile sale culturale și morale, în schimbul unor beneficii economice RMGC consideră că dezvoltarea economică nu trebuie contrapusă spiritualității și valorilor tradiționale.

Pornind de la aceste principii, din totalul de 10 biserici și case de rugăciune cuprinse în perimetrul satelor Roșia Montană și Corna vor fi afectate de Proiect doar cele două biserici și cele două case de rugăciune din satul Corna. Nici una dintre aceste construcții nu este clasată ca monument istoric. Astfel, au fost luate în calcul, până în momentul de față, toate opțiunile posibile și, acolo unde a fost fezabil și necesar, au fost modificate amplasamentele obiectivelor industriale, pentru ca impactul Proiectului asupra bisericilor și cimitirelor să fie cât mai redus.

În cazul celor două biserici, în contextul dezafectării lor, se vor lua o serie de măsuri de minimizare a impactului, printre care se numără și cercetarea arheologică preventivă a amplasamentelor lor și realizarea unui inventar detaliat al tuturor obiectelor de cult în vederea relocării acestora conform cutumelor religioase.

De asemenea, vor fi luate măsurile necesare pentru relocarea și reconstruirea acestor biserici acolo unde vor dori membrii congregațiilor religioase respective. Biserica Greco-Catolică din satul Corna a fost abandonată de enoriași în urmă cu mai mulți ani, iar în momentul de față este deschisă pentru oficierea serviciilor religioase doar la ocazii speciale. Toate celelalte biserici și case de rugăciune situate în valea Roșiei nu vor fi afectate de către dezvoltarea proiectului minier.

În cazul bisericii Ortodoxe și Greco-Catolice din Roșia Montană, s-au făcut modificări considerabile ale amplasării obiectivelor industriale ale proiectului, astfel încât acestea nu vor fi afectate direct de implementarea Proiectului, ci vor fi păstrate în bune condiții de conservare pe toată durata de existență a acestuia, accesul urmând a fi agreat împreună cu congregațiile respective. În cazul casei de rugăciune penticostale din Roșia Montană, este de asemenea încheiat – între RMGC și congregația respectivă – un acord amiabil în ceea ce privește compensarea materială și morală. Pentru detalii în acest sens, va rugăm să consultați și Planul M – Partea a II-a Plan de management pentru patrimoniu cultural din cadrul Raportului EIM.

Bisericile, alături de celelalte monumente istorice din Roșia Montană vor intra într-un program complex de restaurare.

Toate aceste activități curente și de perspectivă sunt subsumate unor planuri de management elaborate pentru gestionarea tuturor chestiunilor referitoare la patrimoniul cultural al zonei Roșia Montană, înțelegând aici vestigiile arheologice, monumentele istorice și alte clădiri cu semnificație istorică, elementele de patrimoniu industrial, bunurile culturale mobile, precum și componentele de patrimoniu intangibil (istorie orală, tradiții, obiceiuri etc.).

Astfel documentele specifice cuprinse în Planul M – Planurile de Management pentru Patrimoniu cultural descriu proiectele și programele propuse pentru cercetarea, conservarea și restaurarea acestor bunuri culturale precum și măsurile de minimizare a impactului și de implicare a comunității locale și științifice/academice în transformarea acestora într-o resursă economică viabilă a comunității locale.

Așa cum am arătat în Studiul de condiții inițiale asupra patrimoniului cultural din raportul EIM, până în anul 1999 galeriile romane de la Roșia Montană nu au fost studiate de către specialiști în domeniul arheologiei miniere, deși existența lor era cunoscută de mai bine de 150 de ani. Practic, acest tip de vestigii arheologice erau înainte de anul 2000 necunoscute din punct de vedere științific, nefiind documentate, publicate, puse într-un fel sau altul în circuitul științific. Din aceste motive, referirile la aceste tipuri de artefacte, întâlnite în literatura de specialitate înainte de anul 2000 sunt de natură empirică.

Începând cu 1999, o echipă de arheologi din Toulouse, specializați în arheologie minieră, asigură studiul științific al vestigiilor miniere din cadrul sitului Roșia Montană. Cei 7 km de galerii datate în epoca

romană reprezintă suma tuturor lucrărilor de acest tip identificate și cartate, în toate masivele în care s-a efectuat cercetarea, și nu un tot unitar. Studiarea acestor structuri a însemnat așadar, mai buna lor cunoaștere și a determinat în aceeași măsură luarea unor decizii pertinente în ceea ce privește conservarea și punerea lor în valoare.

În baza rezultatelor cercetărilor efectuate până acum (respectiv finalizate pentru masivele Cetate, Cârnic, Jig și în curs de desfășurare în masivul Orlea), s-a luat decizia conservării și punerii în valoare a următoarelor zone cu lucrări miniere vechi:

galeria Cătălina Monulești – galerie situată în Centrul Istoric al satului Roșia Montană, unde în trecut a fost descoperit cel mai însemnat lot de tăblițe cerate și un sistem antic de drenare a apelor de mină.

sectorul minier Păru Carpeni – situat în zona de sud-est a masivului Orlea unde a fost decoperit un sistem de camere suprapuse echipat cu instalații romane de lemn (roți, canale, etc.) pentru drenarea apelor de mină.

zona Piatra Corbului – situată în partea de sud-vest a masivului Cârnic, aici fiind păstrate urme ale exploatărilor cu foc și apă din perioada antică și medievală.

zona masivului Jig-Văidoaia – în partea de nord-vest a satului Roșia Montană, unde se păstrează zone de exploatare de suprafață datând din epoca antică.

Așa cum am arătat în Studiul de condiții inițiale asupra patrimoniului cultural din raportul EIM, prin cercetările arheologice preventive din anii 2001-2006 au fost conturate și cercetate 13 situri arheologice, pentru unele dintre acestea - după finalizarea cercetărilor exhaustive - s-a luat decizia aplicării procedurii de descărcare de sarcină arheologică, iar în alte cazuri s-a hotărât conservarea in situ – spre exemplu, incinta funerară de la Tăul Găuri, vestigiile romane de pe Dealul Carpeni.

În ceea ce privește galeriile miniere istorice datând din epoca romană descoperite în sectoarele miniere Cătălina Monulești și Păru Carpeni, în planurile RMGC sunt prevăzute ample lucrări de redeschidere, consolidare și amenajare care să permită conservarea lor in situ și amenajarea lor pentru un circuit public de vizitare. Această decizie a luat în considerare valoarea și semnificația vestigiilor arheologice excepționale păstrate în aceste galerii, respectiv instalații romane din lemn realizate în epoca romană pentru evacuarea apelor de mină (așa-numitele „roți romane”). În același timp, galeria Cătălina Monulești are faima de a fi cea în care – la mijlocul secolului al XIX-lea – a fost descoperit cel mai semnificativ lot de tăblițe cerate (conform surselor de arhivă istorică fiind vorba de 11 piese, dintr-un total cunoscut până astăzi de 32 de astfel de artefacte).

Ținând cont de situația actuală a stării de conservare a vestigiilor arheologice, de rezultatele cercetărilor din anii 2000-2006, într-o abordare de ansamblu a posibilității de utilizare a resurselor de patrimoniu arheologic în vederea unei dezvoltări a potențialului turistic s-a luat hotărârea realizării **unui muzeu al mineritului** cuprinzând:

- expoziția documentară axată pe trei teme majore: geologie, arheologie și istorie-etnografie,
- expoziția în aer liber cuprinzând elemente de etnografie și patrimoniu industrial,
- expoziția subterană cuprinzând galeria Cătălina Monulești
- conservarea *in situ* a unor vestigii arheologice și integrarea lor într-un circuit de turism cultural

În ceea ce privește masivul Cârnic, Ministerul Culturii și Patrimoniului Național –Direcția Județeană Pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba a emis Certificatul de descărcare de sarcină arheologică nr. 9 din 14.07.2011 prin care s-a realizat descărcarea de sarcină arheologică pentru o parte semnificativă din masivul Cârnic. Zonele din masivul Cârnic pentru care a fost păstrat regimul de protecție nu vor fi afectate de proiectul minier.

Informații de detaliu asupra descoperirilor arheologice întâmplătoare și a cercetărilor arheologice preliminare (de suprafață și subteran) din zona masivului Orlea au fost publicate în Studiul de Impact asupra Mediului pentru Proiectul Roșia Montană, vol. 6 – Studiu de condiții inițiale asupra patrimoniului cultural, Anexa I, p. 219-222.

În Studiul de condiții inițiale asupra patrimoniului cultural se precizează – vol. 6, p. 45 - că în ceea ce privește zona masivului Orlea este planificată continuarea cercetării arheologice preventive de suprafață și subteran, respectiv într-o zonă cu potențial arheologic reperat. De asemenea se specifică faptul că cercetările întreprinse până în acest moment în zona acestui masiv au avut un caracter preliminar. Este important de subliniat că în cadrul studiului se face precizarea: “Cum dezvoltarea Proiectului minier în zona Orlea este preconizată pentru o dată mai târzie, din anul 2007 investigațiile de arheologie de suprafață se vor concentra în acest perimetru. Astfel, activitățile de construcție

implicate de dezvoltarea Proiectului, nu vor putea fi inițiate înainte de finalizarea cercetărilor arheologice, desfășurate în conformitate cu prevederile legislative românești și recomandările și practicile internaționale.” (Studiul de condiții inițiale asupra patrimoniului cultural, vol. 16, p. 43)

În contextul acestor cercetări arheologice preliminare din subteran a avut loc o descoperire importantă în masivul Orlea, în anul 2004, valoarea ei fiind confirmată în vara anului 2005. Astfel, echipa franceză coordonată dr. Beatrice Cauuet a descoperit o cameră echipată cu o roată de drenare a apelor de mină, iar mai apoi un întreg sistem de evacuare a apei din subteran. Acest ansamblu indentificat în sectorul Păru Carpeni a fost datat în perioada romană și face obiectul unor ample cercetări și a măsurilor speciale de conservare *in situ*. Obiectivul nu va fi afectat de construcția viitoarei cariere Orlea. Cercetările arheologice preventive de suprafață pentru zona Orlea coroborate cu cercetările de arheologie minieră din sectorul Orlea – Țarina (subteran), sunt preconizate – așa cum a fost făcut public în Studiul de condiții inițiale asupra patrimoniului cultural, vol. 16, p. 43 - pentru intervalul 2007-2012.

Conform prevederilor Legii 422/2001, completată de Legea 259/2006, este posibilă aplicarea legală a procedurii de declasare în contextul descărcării de sarcină arheologică în cazul siturilor arheologice, conform. avizului Comisiei Naționale de Arheologie din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor. În accepțiunea legii, descărcarea de sarcină arheologică este procedura prin care se confirmă că un teren în care a fost evidențiat patrimoniu arheologic poate fi redat activităților umane curente (Legea 258/2006, art. 5, paragraf (2)). Astfel, este adevărat că RMGC intenționează să exploateze în faza a doua de dezvoltare a proiectului său zăcămintele auro-argintifere din zona masivului Orlea. Tot în baza prevederilor Legii 258/2006, art. 7, lit. a) investitorul are obligația să finanțeze „stabilirea, prin studiul de fezabilitate al investiției și prin proiectul tehnic, a măsurilor ce urmează să fie detaliate și a necesarului de fonduri pentru cercetarea preventivă sau supravegherea arheologică, după caz, și protejarea patrimoniului arheologic sau, după caz, descărcarea de sarcină arheologică a zonei afectate de lucrări și aplicarea acestor măsuri.”

Prin urmare, această intenție de a dezvolta cariera din masivul Orlea se poate materializa doar după efectuarea unor cercetări arheologice preventive – de suprafață și subteran – care să ofere date exhaustive asupra sitului roman din zona Orlea. Așa cum se cunoaște – vezi fișa de sit arheologic din Studiul de condiții inițiale asupra patrimoniului cultural din cadrul Raportului SIM, respectiv Anexa I - Fișe de evidență arheologică a siturilor identificate la Roșia Montană, fișa de sit nr. 9 – Orlea, p. 219-222 – în acest perimetru nu s-au desfășurat cercetări arheologice, respectiv studii de specialitate care să determine în detaliu caracteristicile și distribuția spațială a vestigiilor de patrimoniu arheologic din această zonă. Prin urmare RMGC și-a luat angajamentul de a finanța în perioada 2007 – 2012 un program de cercetări arheologice preventive desfășurat de către specialiști abilitați. În baza analizei rezultatelor acestor cercetări se va putea apoi decide aplicarea sau nu a procedurii de descărcare de sarcină arheologică. Nu există prevederi legale care să interzică desfășurarea cercetărilor arheologice cu caracter preventiv în cazul zonelor cu patrimoniu arheologic reperat, așa cum este cazul zonei Orlea. Cum dezvoltarea Proiectului în zona Orlea este preconizată pentru o dată mai târzie, investigațiile de arheologie preventivă viitoare se vor concentra în acest perimetru. Astfel activitățile de construcție implicate de dezvoltarea Proiectului în această zonă, nu vor putea fi inițiate înainte de finalizarea cercetărilor arheologice, desfășurate în conformitate cu prevederile legislative românești și recomandările și practicile internaționale.

Documentația de specialitate elaborată de echipa de cercetare franceză, respectiv *Raportul de cercetare arheologică preventivă pentru masivul Cârnic și Raportul de cercetare arheologică prealabilă pentru masivul Orlea* înaintate Ministerului Culturii și Patrimoniului Național cuprind concluzii clare și propuneri concrete în ceea ce privește vestigiile arheologice identificate în cele două zone. Astfel, se are în vedere continuarea cercetărilor în zona Orlea, dar în special crearea unui **Muzeu modern al Mineritului** cu expoziții de **geologie, arheologie, patrimoniu industrial și etnografic**, precum și amenajarea accesului turistic în galeria **Cătălina-Monulești** și la monumentul de la **Tăul Găuri**, cât și **conservarea și restaurarea celor 41 de clădiri monument istoric și a zonei protejate Centru Istoric Roșia Montană**, precum și **reamenajarea, conservarea și reabilitarea clădirilor vernaculare din Centrul istoric al Rosiei Montane**.

În ceea ce privește zonele protejate Carpeni, Tau Gauri și Catalina Monulești menționate de petent comunicăm faptul că acestea vor fi restaurate și puse în valoare turistică așa cum se ilustrază în Planurile de Management M.

Referințe:

[1] - Textul convenției este disponibil la adresa web <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=143&CM=8&DF=7/6/2006&CL=ENG>

2. Documentația de urbanism care stă la baza acestui proiect nu evidențiază monumentele istorice enumerate mai sus așa cum prevede Lg.422/2001 și nu conține reguli specifice de urbanism pentru acestea.

Documentatia de urbanism care sta la baza proiectului prevede ca se vor elabora documentatii care vor contine reglementari detaliate cu privire la monumentele istorice. Aceste documetatii au fost efectuate si sunt in curs de avizare.

3. Documentația întocmită nu evaluează în mod obiectiv impactul asupra biodiversității în ariile protejate și în Siturile Natura 2000. Documentația a fost întocmită cu specialiști angajați direct de titularul de proiect. Or, nu se poate presupune că aceștia ar fi putut realiza studii împotriva intereselor persoanei care îi angajează și îi plătește. Angajarea specialiștilor care întocmesc raportul de evaluare a mediului direct de către titularul de proiect reprezintă un conflict de interese.

În plus, ar fi trebuit avute în vedere toate ariile protejate și Siturile Natura 2000 aflate pe teritoriul României până la granița cu Ungaria și impactul posibil asupra acestora, întrucât un potențial accident ar afecta și speciile din aceste teritorii (există 8 situri Natura 2000 în această zonă).

În planul de acțiune pentru managementul biodiversității, Capitolul 5, Rezultatele campaniei de monitorizare a nevertebratelor din 2010, se menționează că au fost analizate numai 40% din materialul colectat (fila 13). În consecință informațiile nu sunt complete, astfel încât nu se poate emite în astfel de condiții un acord de mediu. Nu există concluzii de monitorizare a păsărilor în 2010 ci numai de acum 4, 5 ani. Afirmația ca SC RMGC SA va construi cuiburi pentru lăstuni dacă în 3 ani de zile nu vor mai apărea prin zonă nu este un plan de monitorizare admisibil din punct de vedere al protecției acestei specii (pagina 55 din Planul de acțiune pentru managementul biodiversității).

Speciile de răpitori nici măcar nu sunt enumerate în acest plan de monitorizare. Față de numărul de ani scurs de la depunerea documentației inițiale, se impunea refacerea acestora, fiind posibilă modificarea factorilor de mediu. Această lipsă se coroborează probabil cu concluzia din raportul de mediu că este posibilă dispariția păsărilor, amfibienilor, reptilelor totală din zona de implementare și de impact a proiectului. Or, un asemenea impact negativ asupra biodiversității (este cert că speciile de vegetație din zonă vor dispărea sub haldele de steril, iazurile de cianură și cariere) este inacceptabil. Scuzele că numărul de specii care vor dispărea raportat la numărul total de specii din România este hilară, mai ales coroborat cu toate studiile depuse în faza anterioară care enumerau un număr mare de specii și habitate protejate în zona și în vecinătățile proiectului.

Scenariul „cel mai rău” analizat, că „suprafețele fondurilor de vânătoare nu ar fi suferit nici un impact datorat mineritului”, nu poate reprezenta o alternativă, părând că nici nu are legătură cu proiectul propus. În cauză este vorba despre păstrarea integrității tuturor factorilor de mediu și nu despre păstrarea terenurilor de vânătoare. Criticile pot continua în acest sens și la capitolele privind aerul, apa, sănătatea, etc. Concluzia este că nu a fost realizat un plan de monitorizare coerent și complet de monitorizare a speciilor protejate, după cum nici o analiză corectă și obiectivă a impactului asupra factorilor de mediu și asupra sănătății umane. Promisiunile solemne că analiza biodiversității va fi finalizată înainte de începerea construcției sunt în afara legii. Acestea trebuie finalizate înainte de emiterea acordului de mediu. Nefinalizarea trebuie să ducă la luarea deciziei de respingere a emiterii acordului de mediu.

Raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) a fost elaborat de o echipă independentă formată din experți români și străini.

Atenția principală în procesul EIM a fost acordată identificării, evaluării complete și managementului în vederea prevenirii și/sau diminuării, după caz, a tuturor formelor de impact potențial asupra mediului natural și a celui uman.

Activitățile miniere au intradecar un impact semnificativ asupra peisajului. Măsurile de diminuare propuse în cadrul proiectului RMGC au însoțit drept scop reducerea/limitarea impactului potențial la nivelul perimetrului industrial, iar printr-o reconstrucție ecologică progresivă se va asigura o refacere parțială a configurației reliefului.

Pentru compensarea impactului asupra biodiversității asociat cu diferitele faze de evoluție a Proiectului care se manifestă prin pierderea unor habitate (fără valoare conservativă), habitate care sunt bine

reprezentate în zonele învecinate perimetrului industrial, propunem reabilitarea (în cazul de față restaurarea sau re-plicarea) unei matrici de habitate care să ofere speciilor condiții de supraviețuire, și care să refacă pe scară mai mică, aspectul mozaicat, divers al habitatelor existente în prezent. Pentru a reduce impactul potențial se va aplica un program reconstrucție ecologică progresivă care a avut în vedere următoarele aspecte:

1. Șansele de regenerare (dar și succesul activităților de restaurare activă) depind de starea de conservare a fragmentelor menținute din zona amplasamentului și a habitatelor adiacente zonei. De aceea se are în vedere gestionarea tradițională a pajiștilor, iar în cazul pădurilor diminuarea managementului silvic. Pajiștile existente se vor cosi anual, pentru a opri invadarea vegetației lemnoase. Îar pășunile existente vor fi transformate în fânaș, deoarece acest tip de management menține o diversitate mai ridicată a speciilor de cormofite. Nu vor fi plantate specii lemnoase pe pajiștile existente, cu excepția perdelelor de protecție obligatorii. Pentru perdelele de protecție se vor utiliza exclusiv specii autohtone, prezente în zonă (brad, molid, fag, carpen, plop, specii de salcie, arțar, paltin de munte, tei).

2. Constituirea coridoarelor ecologice încă din etapa de construcție, este indispensabilă pentru prevenirea izolării totale a fragmentelor de habitate ramase și facilitează migrarea speciilor spre zonele care vor fi reecologizate. În proiectarea rețelei de coridoare se va ține cont de caracteristicile plantelor din pajiștile montane, care sunt sensibile la efectele de margine, astfel lățimea fâșiilor de vegetație ierboasă va fi stabilită la cel puțin 20 m. Pentru instalarea/replicarea în coridoarele ecologice a speciilor stratului ierbos din păduri care au o capacitate foarte mică de migrare, respectiv instalarea ulterioară în zonele reabilite va fi aplicată o intervenție activă (plantare semințe sau răsad). Instalarea/realizarea timpurie încă din faza de construcție a rețelei de coridoare ecologice, se are în vedere pentru realizarea conexiunilor și pentru includerea în rețeaua ecologică a fragmentelor de habitate identificate ca având o diversitate ridicată, în zona limitrofă.

3. Pentru realizarea conectivității habitatelor pe termen lung se va urmări restaurarea/replicarea unui mozaic de habitate în zonele modificate, care conține atât păduri (plantații de vegetație lemnoasă), cât și pajiști și mlaștini. Ca obiectiv în această privință se urmărește procentual 65-25-5% pentru categoriile mari de habitate.

4. Pentru restaurarea habitatelor calitatea solului și a băncii de semințe din sol este un element foarte important. De aceea planul de reabilitare (reconstrucție ecologică progresivă) are în vedere depozitarea solului vegetal pe termene cât mai scurte și așternerea păturii de sol vegetal pe suprafețele modificate, imediat după încheierea lucrărilor de exploatare pe suprafața respectivă. Odată cu această fază se va iniția și restaurarea activă a habitatului.

4. Titularul de proiect nu are nici un fel de experiență în implementarea unor proiecte de minerit. SC Gabriel Resources Ltd nu au avut și nici nu au astfel de proiecte, astfel încât experiența acestora în gestionarea unui proiect de o asemenea amploare este îndoielnică.

Raportul de Evaluare a Impactului asupra Mediului (EIM) este postat, pentru informare publică, pe site-ul oficial al Roșia Montană Gold Corporation, <http://www.rmgc.ro/proiectul-rosia-montana/mediu/evaluarea-impactului-asupra-mediului-la-rosia-montana.html>. Elaborarea acestuia a fost realizată în colaborare cu un grup pluri-disciplinar de specialiști și descrie în detaliu etapele proiectului, impactul asupra tuturor factorilor de mediu, precum și planurile de management pentru minimizarea/eliminarea acestui impact. Specialiștii noștri stau la dispoziția publicului pentru a oferi în mod prompt clarificări la întrebări punctuale privind proiectul.

Experiența echipei implicate în dezvoltarea Proiectului a fost probată în proiecte similare dezvoltate până în prezent pentru alte companii miniere în toată lumea, din Germania până în Noua Zeelandă și din Suedia până în America de Sud.

5. Parlamentul European a adoptat în 5 mai 2010 o rezoluție privind interzicerea folosirii cianurilor în Uniunea Europeană. Ca urmare Comisia Europeană urmează să adopte legislație specifică. În aceste condiții, este inutilă pornirea unor proiecte de minerit pe bază de cianură care tind la distrugerii masive de mediu și de patrimoniu național numai pentru ca acestea să fie interzise în câțiva ani. Afirmațiile Comisiei Europene că nu este necesară interzicerea cianurilor nu înseamnă că nu va fi adoptată legislație, întrucât rezoluția

Parlamentului European trebuie respectată în condițiile Tratatelor UE.

La nivel european, Rezoluția Parlamentului European nu este un act normativ, nu face parte din acquis-ul comunitar și nu este susceptibilă de vreo implementare. În consecință, ea nu are caracter obligatoriu pentru niciunul din Statele Membre.

Prin rezoluție s-a cerut Comisiei Europene să analizeze posibilitatea și oportunitatea modificării cadrului legislativ. Comisia are deplină libertate în exprimarea punctului său de vedere și în procesul de decizie, nefiind ținută în vreun fel de conținutul rezoluției în discuție. În punctul său de vedere relativ la oportunitatea interzicerii utilizării tehnologiilor bazate pe cianuri, Comisia Europeană arată că măsura propusă de Parlamentul European nu este justificată. Comisia a concluzionat că în lipsa unor tehnologii alternative mai bune, care să aibă un impact mai redus asupra mediului, o interdicție generală a utilizării cianurii ar presupune închiderea minelor existente care operează în condiții de siguranță. Aceasta ar fi în detrimentul locurilor de muncă, fără a aduce o valoare adăugată pentru mediu și sănătate. În plus, reglementările comunitare în domeniul mineritului asigură un nivel de protecție suficient; concentrațiile maxime de cianuri admise la deversare sunt atât de reduse, încât practice cianurile sunt distruse în mare parte înainte de a fi depozitate sub formă de deșeuri. Poziția Comisiei apare inclusiv pe site-ul Parlamentului European

(http://www.europarl.europa.eu/oeil/DownloadSP.do?id=18364&num_rep=8113&language=fr) și sub forma unui răspuns formulat de dl. Janez Potočnik, Comisarul European pentru Mediu (a se vedea <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=P-2010-3589&language=EN>).

6. Efectele cumulative cu Certej - acestea nu sunt practic analizate, premisele de la care se pleacă fiind false: că este imposibil un accident simultan (unul la un milion de ani - având în vedere câte accidente considerate imposibile se produc, începând de la cel din Ungaria până la cutremurele de pământ neașteptate cu efecte devastatoare, considerăm că astfel de ipoteze trebuie abordate cu foarte mare responsabilitate pentru că se pare că acel „unu la un milion de ani” menționat în Strategia de ecologizare evaluare de risc și analiza poluării, tinde să se întâmple în ultimii ani destul de des în diferite părți ale lumii), că apa din iazurile de decantare nu este oricum nocivă.

Astfel de declarații care ne fac să credem că apa din iazuri este aproape potabilă sunt de domeniul fantasticului și nu pot să fie în nici un caz considerate studii științifice. Acestea trebuiau să analizeze în mod serios toate situațiile, începând de la poluarea aerului ca urmare a simplei desfășurări normale a proiectului precum și efectele asupra mediului ca urmare a unor accidente extrem de grave datorate atât ruperii barajelor cât și infiltrărilor în pânza freatică (protecția cu strat de argilă poate să ducă foarte ușor la contaminarea apelor subterane ceea ce ar avea consecințe devastatoare asupra sănătății populației, atât umane cât și asupra biodiversității). Studiile efectuate sunt în mod vădit părtinitoare și neseriase și nu pot fi luate în considerare. Afirmațiile conform cărora în caz de accident este posibil să moară numai „specii sensibile” precum păstrăvii dovedesc iresponsabilitatea cu care sunt efectuate aceste studii și părtinirea investitorului pentru a se forța emiterea acordului de mediu.

Pentru evaluarea impactului cumulativ au fost urmărite căile potențiale de propagare a poluării și anume, prin rețeaua hidrografică tributară cursurilor de apă care drenează apa de pe amplasamentele analizate, respectiv pe calea aerului prin aportul de concentrații suplimentare de substanțe la concentrațiile de fond. Ca urmare, evaluarea efectelor cumulative ale proiectelor Roșia Montană și Certej, în context tranfrontieră s-a concretizat în următoarele:

- **„Impactul Potențial asupra Calității Apei din Bazinul Hidrografic Mureș în Cazul unor Deversări Accidentale de la Proiectele Miniere Roșia Montană și Certej”** realizat de prof. Paul Whitehead de la Universitatea Oxford, Marea Britanie și de prof. Steven Chapra de la Universitatea Tufts din Boston, SUA în urma studiilor de modelare a debitelor râurilor și a dispersiei poluanților în bazinul hidrografic Mureș;
- **„Raport privind impactul cumulat și impactul transfrontieră generat asupra calității aerului de proiectele Roșia Montană și Certej”** realizat de către SC WESTAGEM SRL, în urma studiului de modelare a dispersiei poluanților atmosferici emiși din activitățile aferente celor două proiecte și a cuantificării câmpurilor de concentrații atât la nivel local cât și la nivel regional.

În studiu au fost luate în considerare cele mai defavorabile situații pentru ambele proiecte precum și

presupunerea unui scenariu referitor la o serie de secvențe de evenimente pentru a avea posibilitatea analizei și cuantificării impactului maxim, chiar dacă acestea au o probabilitate de apariție extrem de redusă.

Scenariile au avut în vedere:

- localizarea celor două perimetre doar la 35 de Km în linie dreaptă și 366 Km pe lungimea corpurilor de apă;
- asocierea ipotetică a emisiilor caracteristice din etapele de construcție și de operare;
- cea mai defavorabilă situație pentru ambele proiecte;
- pentru factorul de mediu aer s-a avut în vedere poluarea de fond existentă peste care s-a suprapus modelarea dispersiei poluanților evacuați de pe amplasamentele celor două exploatare miniere propuse.

Evaluarea impactului cumulat datorat celor două proiecte cât și a impactului transfrontalier generat de acestea asupra calității aerului și asupra ecosistemelor terestre s-a realizat printr-un studiu de modelare a dispersiei poluanților emiși de activitățile aferente celor două proiecte în vederea cuantificării câmpurilor de concentrații atât la nivel local cât și la nivel regional.

Referitor la scenariile de emisie analizate trebuie făcute următoarele precizări:

Deși graficele de activități și capacități de producție pentru fiecare proiect sunt bine descrise și etapizate riguros pe ani, există incertitudinea legată de data referitoare la începerea activităților de construcție a obiectivelor din cadrul celor două proiecte. În acest sens modul de suprapunere al activităților nu poate fi cunoscut cu exactitate în acest moment și pentru evaluarea impactului cumulat este necesară o abordare conservatoare prin evaluarea impactului maxim cumulat generat de cele două proiecte (scenariul cel mai defavorabil).

O asemenea abordare constă în presupunerea că activitățile asociate perioadelor cu emisii maxime pentru fiecare proiect în parte vor avea loc simultan, prin urmare vor fi tratați anii cu impact maxim asupra calității aerului identificați în studiile de evaluare a impactului pentru fiecare proiect în parte astfel:

- Emisiile asociate anului 9 de operare în cazul exploatare de la Roșia Montană
- Emisiile asociate anului 6 în cazul exploatare de la Certej

Acest scenariu care va ilustra impactul maxim al celor două proiecte este acoperitor pentru orice combinație de emisii provenite din activități simultane în timpul etapelor de operare ale celor două proiecte. Astfel orice schimbare a planului de minerit pentru oricare dintre proiecte nu va putea genera emisii totale cumulate mai mari decât cele analizate în scenariul propus.

Rezultatele au pus în evidență faptul că valorile maxime ale concentrațiilor de poluanți în cazul efectului cumulat al etapei de construcție sau a celei de operare prognozate în localitățile cuprinse pe grila de modelare sunt cu mult sub valorile limită sau valorile țintă impuse de legislația în vigoare (sub 16 % din acestea pentru etapa de construcție și sub 11 % pentru etapa de operare).

Rezultatele au pus în evidență faptul că valorile maxime ale concentrațiilor de poluanți în cazul efectului cumulat al etapei de construcție sau a celei de operare prognozate la nivelul la nivelul ariilor protejate (rezervații și parcuri naționale) și al siturilor NATURA 2000 cuprinse pe grila de modelare sunt cu mult sub valorile limită sau valorile țintă impuse de legislația în vigoare (sub 9 % din acestea pentru etapa de construcție și sub 10% pentru etapa de operare).

Evaluarea impactului cumulat datorat celor două proiecte cât și a impactului transfrontalier generat de acestea

asupra calității apei și asupra ecosistemelor acvatice a luat în calcul procesele de dispersie principale care au loc în râuri precum și diluția generată de afluenți și de procesele de descoperire cinetice de ordinul întâi. Modelul este dinamic și simulează comportamentul orar al debitului râului și transportul poluanților de-a lungul bazinelor hidrografice.

Modelul a fost utilizat pentru evaluarea efectului deversărilor potențiale de cianură (CN) din iazurile de

decanare aferente proiectului minier de la Certeju de Sus, amplasat la o distanță de 18km de râul Mureș și municipiul Deva, la aproximativ 366km aval de Proiectul minier Roșia Montană.

Elementul declanșator pentru deversarea menționată mai sus a fost asociat unei mișcări seismice a barajului principal cauzând instabilitatea pantei barajului și lichefierea, lichefierea statică a sterilelor de procesare și eroziunea internă a barajului.

A doua deversare din aval rezultă dintr-un eveniment similar care ar produce rupturi succesive ale barajelor celor două iazuri de sterile ale Proiectului minier Certej. Evenimentul declanșator într-un astfel de scenariu este o viitură care apare în bazinul hidrografic local datorită unei precipitații maxim probabile (PMP).

Se presupune că a doua undă este deversată în râul Mureș exact în momentul când vârful primei unde (de la Roșia Montană) ajunge la Deva.

Simularea a luat în considerare și cea mai defavorabilă situație pentru bazinul hidrografic în care nu există descompunere, sau pierdere de CN ca urmare a tranformărilor chimice.

Rezultatele simulărilor modelului de dispersie reprezintă evenimentele de poluare care pot avea loc în condiții de debit mare, mediu și scăzut al bazinului hidrografic. În condiții de debit mare, undele se deplasează

în aval rapid, dar există un volum mare de apă care diluează deversările. Condițiile de debit mic reprezintă cealaltă extremă în care volumele de apă reduse nu diluează deversările atât de mult, dar timpul de transport de-a lungul bazinului hidrografic este mult mai îndelungat favorizând procesele de amestec și de dispersie.

Simulările arată că, atât în condiții de debit scăzut, mediu și mare, a doua undă în bazinul hidrografic crește concentrațiile CN în râul Mureș, în aval de municipiul Deva. Acest lucru este de așteptat, deoarece undele coincid, iar efectele acestora se vor cumula. În condiții de debit mare, apare o diluție foarte ridicată în bazinul hidrografic și, deși CN este transportată în aval cu viteză mare, concentrațiile de CN sunt foarte scăzute și mult sub limitele de CN impuse pentru calitatea apelor de suprafață.

În condițiile unui debit mediu, unda de poluare are un efect semnificativ asupra concentrațiilor în râu în secțiunea Deva și imediat în aval, dar, concentrațiile CN sunt de asemenea mult sub valoarea de 0,1 mg/l. În plus, procesele de diluție și de dispersie ulterioare care au loc în aval în cadrul bazinului hidrografic determină scăderea concentrațiilor de CN la valori și mai mici, până când unda poluatoare ajunge la graniță.

În condiții de debit scăzut, unda poluatoare determină creșterea concentrațiilor de CN din apa râului în secțiunea Deva. Cu toate acestea, procesele de diluție și dispersie reduc aceste concentrații în mod semnificativ în aval, astfel încât concentrațiile de CN vor atinge valori cu mult sub valoarea de 0,1 mg/l până când unda poluatoare ajunge la graniță.

7. Transport - efectuarea ulterioară emiterii acordului de mediu a alternativelor de transport este nelegală.

Aspectele legate de transportul cianurilor pe calea ferată și pe cale rutieră trebuie analizată amănunțit în cadrul raportului de evaluare asupra mediului. În eventualitatea în care transportul pe calea ferată nu este posibil, impactul negativ fiind foarte mare, atunci cererea de emitere a acordului de mediu trebuie respinsă.

Față de aspectele mai sus menționate, informațiile prezentate în Raportul EIM în cadrul Capitolelor 4.10 - Impactul Potențial - Transporturile și 5 - Analiza alternativelor - secțiunea Alternative privind aspecte de transport din cadrul Raportului EIM, RMGC își reafirmă intenția de a relua studiul de evaluare a variantelor combinate de transport la un moment anterior începerii fazei de construcție cât și a fazei de exploatare a proiectului. În cadrul evaluării, împreună cu contractorii ce vor fi selectați pentru operarea transporturilor necesare dezvoltării și operării Proiectului, o atenție deosebită va fi acordată maximizării utilizării transportului feroviar în beneficiul optimizării timpului de deplasare și al creșterii siguranței, precum și al reducerii traficului aferent infrastructurii naționale de transport rutier, cu luarea în calcul al tuturor aspectelor ce țin de siguranța feroviară, atât în privința transportului efectiv cât și în privința operațiunilor de încărcare /descărcare.

În evaluarea riscurilor asociate activității de transport, au fost luate în calcul toate materialele necesare construcției și operării Proiectului, o atenție specială fiind acordată substanțelor clasificate drept periculoase, precum azotat de amoniu, cianură de sodiu, hidroxid de aluminiu, hidroxid de sodiu, metabisulfid de sodiu, inițiatori de detonare, mercur, acid clorhidric, alți reactivi de proces, deșeuri

periculoase.

RMGC va evalua și selecta furnizori de servicii de transport specializați și autorizați de instituțiile competente, cu o bună reputație și experiență, pentru fiecare din categoriile de materiale transportate, cărora le va impune cerințe și responsabilități contractuale detaliate, în scopul maximizării siguranței în cadrul operațiilor avute în vedere. În plus, RMGC va efectua propriile inspecții și auditări în ceea ce privește activitatea de transport.

În scopul minimizării riscurilor, va exista o riguroasă programare calendaristică a transporturilor spre a evita livrările de substanțe periculoase pe aceleași rute în mod simultan; se vor evita suprapunerile cu transporturi de echipamente grele sau transporturi speciale, se va avea în vedere monitorizarea și raportarea continuă a statusului operațiilor de transport în derulare. În același scop, strategia logistică are în calcul utilizarea pe cât posibil a rețelei și infrastructurii de distribuție a furnizorilor și operatorilor, în ideea evitării manipulărilor suplimentare atunci când acest lucru este posibil.

În mod special, având în vedere cantitatea necesară (circa 12.000 tone anual), furnizarea și transportul cianurii vor fi atent planificate, împreună cu furnizorul și transportatorul selecționat, spre a evita interferența cu livrări ale altor substanțe periculoase, echipamente de dimensiuni uzuale sau agabaritice. Conform recomandărilor făcute de contractorii licențiați în operarea transportului pentru această substanță (CyPlusGMBH, Hoyer) ce au realizat studii privind soluțiile logistice de furnizare, se va reevalua condiția funcțională și utiliza la maxim infrastructura feroviară europeană și națională în scopul creșterii gradului de siguranță în transport.

RMGC va respecta pe deplin legislația națională și a Uniunii Europene în domeniul transportului și, de asemenea, va impune aceste obligații furnizorilor săi pentru a se asigura că toate cerințele de transport în siguranță a oricăror materiale periculoase sunt respectate.

În mod particular dorim să subliniem din nou faptul că au fost luate în considerare, cu foarte mare atenție, riscurile și potențialul impact ce decurg din transportul și manipularea cianurii de sodiu necesară funcționării uzinei de procesare. Riscurile asociate acestei activități, precum și potențialul impact vor fi diminuate substanțial prin implementarea măsurilor de reducere a posibilităților de emisie accidentală a cianurii de sodiu, măsuri descrise în cadrul secțiunii din Raportul EIM menționate și integrate în următoarele planuri: Plan de management de mediu și social al Proiectului Roșia Montană și Plan de management al cianurii (Plan A și G). Prin implementarea și respectarea tuturor acestor măsuri se va reduce la cel mai scăzut nivel posibil riscul asociat transportului acestui compus chimic, acest risc putând fi considerat drept nesemnificativ.

Din postura de semnatar al Codului Internațional de Management al Cianurilor (ICMI), o practică recunoscută pe plan internațional privind managementul cianurilor în industria minieră auriferă, Gabriel Resources, prin RMGC, va solicita, de asemenea, furnizorilor săi să semneze și să se supună ICMI, iar activitățile uzinei de prelucrare de la Roșia Montană vor fi certificate ICMI. Pe întreaga durată a operării Proiectului va fi efectuat, de asemenea, un audit periodic, riguros și independent al sistemului de management al cianurilor, o atenție specială fiind acordată operațiunilor implicate pe parcursul transportului, în oricare din variantele combinate ce vor fi utilizate.

Rezultă astfel că transportul substanțelor ce pot ridica probleme se va efectua în condiții de maximă siguranță.

8. Încălcarea politicii privind dezvoltarea durabilă. Mineritul nu trebuie să pună în pericol sistemele de suport natural ale vieții - aerul, apa, solul, flora și fauna. Riscurile acestui proiect (cianura, mercurul, ape acide/ploi acide, contaminarea pânzei freatice, amplasarea proiectului foarte aproape de 2 orașe: Abrud și Câmpeni, etc.) și faptul că titularul recunoaște că specii de floră și faună vor dispărea în locul de implementare a proiectului dovedesc că prin implementarea acestui proiect este pusă în pericol viața și dezvoltarea generațiilor viitoare. După implementarea proiectului, având în vedere concentrațiile de substanțe toxice (mercur, cianuri, ape acide, etc) zona nu va fi redată vieții un număr foarte mare de ani, nefiind posibilă curățarea zonei. Inexistența unui plan de închidere și de ecologizare cu termene clar definite, precum și inexistența unor garanții financiare suficiente trebuie să ducă la respingerea cererii de emitere a acordului de mediu pentru că proiectul produce

vătămări de mediu ireversibile.

Activitățile miniere au intradevar un impact semnificativ asupra peisajului. Măsurile de diminuare propuse în cadrul proiectului RMGC au însă drept scop reducerea/limitarea impactului potențial la nivelul perimetrului industrial, iar printr-o reconstrucție ecologică progresivă se va asigura o refacere parțială a configurației reliefului.

Pentru compensarea impactului asupra biodiversității asociat cu diferitele faze de evoluție a Proiectului care se manifestă prin pierderea unor habitate (fără valoare conservativă), habitate care sunt bine reprezentate în zonele învecinate perimetrului industrial, propunem reabilitarea (în cazul de față restaurarea sau re-plicarea) unei matrici de habitate care să ofere speciilor condiții de supraviețuire, și care să refacă pe scară mai mică, aspectul mozaicat, divers al habitatelor existente în prezent. Pentru a reduce impactul potențial se va aplica un program reconstrucție ecologică progresivă care a avut în vedere următoarele aspecte:

1. Șansele de regenerare (dar și succesul activităților de restaurare activă) depind de starea de conservare a fragmentelor menținute din zona amplasamentului și a habitatelor adiacente zonei. De aceea se are în vedere gestionarea tradițională a pășunilor, iar în cazul pădurilor diminuarea managementului silvic. Pășunile existente se vor cosi anual, pentru a opri invadarea vegetației lemnoase. Iar pășunile existente vor fi transformate în fânaș, deoarece acest tip de management menține o diversitate mai ridicată a speciilor de cormofite. Nu vor fi plantate specii lemnoase pe pășunile existente, cu excepția perdelelor de protecție obligatorii. Pentru perdelele de protecție se vor utiliza exclusiv specii autohtone, prezente în zonă (brad, molid, fag, carpen, plop, specii de salcie, arțar, paltin de munte, tei).

2. Constituirea coridoarelor ecologice încă din etapa de construcție, este indispensabilă pentru prevenirea izolării totale a fragmentelor de habitate ramase și facilitează migrarea speciilor spre zonele care vor fi reecologizate. În proiectarea rețelei de coridoare se va ține cont de caracteristicile plantelor din pășunile montane, care sunt sensibile la efectele de margine, astfel lățimea fâșiilor de vegetație ierboasă va fi stabilită la cel puțin 20 m. Pentru instalarea/replicarea în coridoarele ecologice a speciilor stratului ierbos din păduri care au o capacitate foarte mică de migrare, respectiv instalarea ulterioară în zonele reabilite va fi aplicată o intervenție activă (plantare semințe sau răsad). Instalarea/realizarea timpurie încă din faza de construcție a rețelei de coridoare ecologice, se are în vedere pentru realizarea conexiunilor și pentru includerea în rețeaua ecologică a fragmentelor de habitate identificate ca având o diversitate ridicată, în zona limitrofă.

3. Pentru realizarea conectivității habitatelor pe termen lung se va urmări restaurarea/replicarea unui mozaic de habitate în zonele modificate, care conține atât păduri (plantații de vegetație lemnoasă), cât și pășuni și mlaștini. Ca obiectiv în această privință se urmărește procentual 65-25-5% pentru categoriile mari de habitate.

4. Pentru restaurarea habitatelor calitatea solului și a băncii de semințe din sol este un element foarte important. De aceea planul de reabilitare (reconstrucție ecologică progresivă) are în vedere depozitarea solului vegetal pe termene cât mai scurte și așternerea păturii de sol vegetal pe suprafețele modificate, imediat după încheierea lucrărilor de exploatare pe suprafața respectivă. Odată cu această fază se va iniția și restaurarea activă a habitatului.

Conform Legii minelor nr. 85/2003 se va institui o garanție financiară pentru refacerea mediului (GFRM) înainte de crearea oricărei datorii. GFRM este reglementată de Legea Minelor nr. 85/2003, de Instrucțiunile emise de Agenția Națională pentru Resurse Minerale și Normele de aplicare a Legii Minelor aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1208/2003.

Conform legislației din România, GFRM are două sub-componente.

Prima subcomponentă se axează pe garantarea acoperirii costurilor preconizate pentru refacerea ecologică a zonelor aferente funcționării obiectivului minier în anul respectiv, conform art. 133 din Hotărârea Guvernului nr. 1208/2003.

Cea de-a doua subcomponentă definește costurile estimative ale refacerii mediului cu ocazia închiderii minei de la Roșia Montană. Valoarea din GFRM destinată acoperirii costului de refacere finală a mediului se determină ca o cotă anuală din valoarea lucrărilor de refacere a mediului prevăzute în proiectul de refacere a mediului și programul de monitorizare pentru elementele de mediu post-inchidere. Acest program face parte din Programul tehnic pentru închiderea minei, un document ce trebuie aprobat de Agenția Națională pentru Resurse Minerale ("ANRM").

Toate GFRM vor respecta regulile detaliate elaborate de Banca Mondială și Consiliul Internațional pentru Minerit și Metale.

Costurile actuale de închidere a proiectului Roșia Montană se ridică la 135 milioane USD, calculate pe baza funcționării minei timp de 16 ani. Actualizările anuale vor fi stabilite de experți independenți, în colaborare cu ANRM, în calitate de autoritate guvernamentală competentă în domeniul activităților miniere. Actualizările asigură că în cazul puțin probabil de închidere prematură a proiectului, în orice moment, GFRM reflectă întotdeauna costurile aferente refacerii ecologice. (Aceste actualizări anuale vor avea ca rezultat o valoare estimativă care depășește costul actual de închidere de 135 milioane USD, din cauză că în activitatea obișnuită a minei sunt incluse anumite activități de refacere ecologică). Acesta este costul capitalului inițial pentru închidere care va fi suportat în perioada de exploatare și în perioada închiderii. El nu include costurile curente de operare pentru întreținerea și operarea instalațiilor de epurare a apei. Costurile curente de operare pentru anii 22 la 26 sunt estimate la aproximativ 18 milioane USD, dar numai în perioada de închidere activă. Perioada de post-inchidere începe în anul 27.

Actualizările anuale cuprind următoarele patru elemente variabile:

- Modificări aduse proiectului care afectează obiectivele de refacere ecologică;
- Modificări ale cadrului legislativ din România inclusiv punerea în aplicare a directivelor UE;
- Tehnologii noi care îmbunătățesc metodele și practicile de refacere ecologică;
- Modificări ale prețului unor produse și servicii esențiale pentru refacerea ecologică.

Odată finalizate aceste actualizări, noile costuri estimate pentru lucrările de închidere vor fi incluse în situațiile financiare ale companiei RMGC și vor fi făcute publice.

Conform legii, sunt disponibile mai multe instrumente financiare care să asigure că RMGC este capabilă să acopere toate costurile de închidere astfel încât autoritățile române să nu aibă o răspundere financiară cu privire la refacerea mediului ca urmare a proiectului Roșia Montană.

9. În legătură cu suprafața proiectului, constatăm că aceasta s-a marit, de la 1061,61 ha la 1257,31 ha. Ca urmare, evaluarea impactului asupra mediului nu a fost realizată pentru diferența de 195.7 ha, nefiind nici justificată mărirea suprafeței proiectului. În consecință titularul de proiect trebuie să refacă documentația de evaluare a impactului asupra mediului pentru întreaga suprafață a proiectului.

Suprafața proiectului nici nu s-a mărit nici nu s-a micșorat față de anul 2006. Diferența între suprafața de 1257,31 hectare a imobilului ce face obiectul Certificatului de Urbanism cu numărul 87/31.04.2010 și suprafața de 1061,61 hectare reprezentând totalul suprafețelor de teren care vor fi ocupate de obiectivele industriale (așa cum apare menționată această suprafață în cuprinsul Capitolului 4.4 - Solul și Capitolul 4.7 - Peisajul) este reprezentată de suma suprafețelor neafectate de obiectivele industriale ce urmează a fi dezvoltate în cadrul Proiectului. Aceste suprafețe corespund unor terenuri adiacente unuia sau mai multor obiective industriale.

Evaluarea impactului asupra mediului s-a făcut pe întreaga suprafață posibil a fi afectată de proiectul minier.

10. Întregul raport de evaluare se întemeiază pe o cauză falsă. Se pleacă de la premisa ca zona ar fi afectată de exploatarea minieră. Este adevărat că exploatarea minieră a existat în zonă, însă exploatarea din cariera Cetate, ca și exploatarea care au dus la nașterea importantelor vestigii arheologice, monumente istorice clasa A conform LMI 2010, nu reprezintă o poluare care trebuie spălată cu cianură. Ceea ce există în prezent la Roșia Montană reprezintă vestigii ale evoluției mineritului din antichitate până în epoca modernă, inclusiv vestigii ale evoluției sociale în această perioadă (peste 2000 de ani). Toate acestea amenință să fie distruse de un proiect care va rade 4 munți împăduriți un număr impresionant de specii de animale și plante, întreaga civilizație din Roșia Montană, care nu poate fi salvată prin strămutare. Profitul acestui proiect urmează să se scurgă în buzunare obscure lăsând în urmă o zonă devastată care se va adăuga la lista „poluărilor istorice” pentru care statul român nu va avea resurse financiare și umane pentru decontaminare și refacere a mediului. Acest proiect este hilar când vine vorba despre plantarea de vegetație/acoperirea cu sol vegetal a haldelor de steril! O asemenea abordare arată în mod clar intenția investitorului străin de a exploata aurul și a pleca înainte de termen lăsând în urmă un dezastru ecologic. Până în prezent nu există nici o garanție reală, nici financiară, nici morală, nici tehnică din partea acestui investitor străin. O abordare serioasă trebuia să dovedească cum vor crește pomi plantați deasupra haldelor de steril, și cum se va împiedica contaminarea solurilor în zonele unde

aceste halde vor fi amplasate.

Rezultatul activităților din ultimele sute de ani din zona Roșia Montană, au lăsat puternice amprente asupra mediului. Ca urmare a acestui impact deosebit, atât ca intensitate cât și ca durată în timp, comparativ cu multe alte regiuni ale României, este evident faptul că zona Roșia Montană rămâne departe de a fi caracterizată de indici de biodiversitate înalți și prin urmare nu se poate vorbi în nici un caz de un *"teren încă neafectat sau cu afectări minore"*.

Metodele de exploatare minieră practicate în trecut au dus la poluarea solului și a apelor de suprafață din zonă cu metale grele și compuși ai acestora. Rocile cu conținut de sulf, în contact cu oxigenul și apa, au dat naștere unei soluții slabe de acid sulfuric, care a dizolvat metalele grele din rocă și, împreună cu acestea, a ajuns treptat în apele de suprafață sau în cele subterane, poluându-le. Din galeriile miniere vechi (totalizând aproximativ 140 km) se scurg în pârâul Roșia, în fiecare secundă, 20 litri de ape acide, iar de aici poluarea se propagă în aval pe zeci de km în râul Abrud și în Arieș. Datorită acestor ape acide, pe câțiva km în aval pe cursul pârâului Roșia și Abrud, flora și fauna lipsesc aproape complet.

Prin implementarea proiectului de la Roșia Montană, nici măcar o picătură de apă contaminată nu va parăsi amplasamentul proiectului propus fără a fi tratată în prealabil

Managementul apei în cadrul proiectului de la Roșia Montană prevede:

- Înainte de începerea construcției proiectului, apele care nu au fost impactate de mineritul istoric și care nu vor fi impactate de proiect vor fi deviate în jurul proiectului prin așa numitele canale de deviere. Aceste canale de deviere vor deversa apa în aval de proiectul Roșia Montană.
- Apele acide care în momentul actual se scurg libere în sistemul hidrografic, vor fi colectate în spatele Barajului de Captare Ape Acide Cetate, de unde vor fi pompate spre amplasamentul Uzinei de Procesare, unde vor fi tratate într-o Stație de Epurare Ape Acide.
- Apa tratată va fi fie utilizată în procesul tehnologic, fie descarcată în vaile Roșia și Corna (în aval de baraje) pentru a menține debitul ecologic al celor 2 pârâuri.
- Alimentarea cu apă brută se va face din râul Arieș printr-un sistem de pompe și conducte de transport.
- Doar 15% din cantitatea de apă necesară proiectului va fi luată din râul Arieș, restul de 85% va fi recirculată din iazul de decantare.
- Toate scurgerile și exfiltrațiile de pe sau din amplasamentele proiectului Roșia Montană vor fi captate și tratate înainte de a fi eliberate în mediul natural.

Activitățile miniere au intradevar un impact semnificativ asupra peisajului. Masurile de diminuare propuse în cadrul proiectului RMGC au însă drept scop reducerea/limitarea impactului potențial la nivelul perimetrului industrial, iar printr-o reconstrucție ecologică progresivă se va asigura o refacere parțială a configurației reliefului.

Pentru compensarea impactului asupra biodiversității asociat cu diferitele faze de evoluție a Proiectului care se manifestă prin pierderea unor habitate (fără valoare conservativă), habitate care sunt bine reprezentate în zonele învecinate perimetrului industrial, propunem reabilitarea (în cazul de față restaurarea sau re-plicarea) unei matrici de habitate care să ofere speciilor condiții de supraviețuire, și care să refacă pe scară mai mică, aspectul mozaicat, divers al habitatelor existente în prezent.

Pentru a reduce impactul potențial se va aplica un program reconstrucție ecologică progresivă care a avut în vedere următoarele aspecte:

1. Șansele de regenerare (dar și succesul activităților de restaurare activă) depind de starea de conservare a fragmentelor menținute din zona amplasamentului și a habitatelor adiacente zonei. De aceea se are în vedere gestionarea tradițională a pajiștilor, iar în cazul pădurilor diminuarea managementului silvic. Pajiștile existente se vor cosi anual, pentru a opri invadarea vegetației lemnoase. Îar pășunile existente vor fi transformate în fânaș, deoarece acest tip de management menține o diversitate mai ridicată a speciilor de cormofite. Nu vor fi plantate specii lemnoase pe pajiștile existente, cu excepția perdelelor de protecție obligatorii. Pentru perdelele de protecție se vor utiliza exclusiv specii autohtone, prezente în zonă (brad, molid, fag, carpen, plop, specii de salcie, arțar, paltin de munte, tei).

2. Constituirea coridoarelor ecologice încă din etapa de construcție, este indispensabilă pentru prevenirea izolării totale a fragmentelor de habitate ramase și facilitează migrarea speciilor spre zonele care vor fi reecologizate. În proiectarea rețelei de coridoare se va ține cont de caracteristicile plantelor

din pajiștile montane, care sunt sensibile la efectele de margine, astfel lățimea fâșiilor de vegetație ierboasă va fi stabilită la cel puțin 20 m. Pentru instalarea/replicarea în coridoarele ecologice a speciilor stratului ierbos din păduri care au o capacitate foarte mică de migrare, respectiv instalarea ulterioară în zonele reabilite va fi aplicată o intervenție activă (plantare semințe sau răsad). Instalarea/realizarea timpurie încă din faza de construcție a rețelei de coridoare ecologice, se are în vedere pentru realizarea conexiunilor și pentru includerea în rețeaua ecologică a fragmentelor de habitate identificate ca având o diversitate ridicată, în zona limitrofă.

3. Pentru realizarea conectivității habitatelor pe termen lung se va urmări restaurarea/replicarea unui mozaic de habitate în zonele modificate, care conține atât păduri (plantații de vegetație lemnoasă), cât și pajiști și mlaștini. Ca obiectiv în această privință se urmărește procentual 65-25-5% pentru categoriile mari de habitate.

4. Pentru restaurarea habitatelor calitatea solului și a băncii de semințe din sol este un element foarte important. De aceea planul de reabilitare (reconstrucție ecologică progresivă) are în vedere depozitarea solului vegetal pe termene cât mai scurte și așternerea păturii de sol vegetal pe suprafețele modificate, imediat după încheierea lucrărilor de exploatare pe suprafața respectivă. Odată cu această fază se va iniția și restaurarea activă a habitatului. În Planul de management pentru închiderea activităților miniere și refacerea mediului din Raportul EIM, Planul J, sunt detaliate fazele de închidere a minei, inclusiv folosința viitoare a terenurilor după închiderea minei, din care prezentăm pe scurt câteva prevederi, precum și un grafic de implementare a lucrărilor de închidere. Planul de reabilitare și închidere a minei descrie un plan de dezafectare a instalațiilor și de reducere a impactului după încheierea activităților de exploatare. În cadrul procedurii de obținere a acordurilor și a avizelor necesare realizării Proiectului, vor fi definite și agreeate condițiile de implementare a planului de închidere, termenele de execuție și structura garanțiilor financiare. Această abordare și planificare a exploatării recunoaște că activitatea minieră, deși modifică permanent o parte din topografia zonei, reprezintă o folosință temporară a terenului și că închiderea corespunzătoare a activității trebuie să fie conformă cu utilizarea durabilă a resurselor naturale. Obiectivul principal al planului de închidere și al procesului de proiectare al acestuia este acela de a asigura că impactul potențial asupra mediului, siguranței și sănătății, asociat activităților de închidere și ecologizare (și a răspunderilor financiare și juridice asociate acestora), este cuantificat și prognozat încă din etapele incipiente. Acest impact poate fi apoi minimizat, ca urmare a acțiunilor întreprinse în fazele de proiectare, execuție și exploatare a proiectului.

Obiectivele reabilitării trebuie să vizeze cerințele din reglementări, aspectele specifice amplasamentului, politicile RMGC și cele mai bune practici din industrie, între care:

- Protecția sănătății și a bunăstării publice;
- Realizarea obiectivelor stabilite de comun acord cu comunitatea și autoritățile privind folosința terenurilor după închidere;
- Stabilizarea geotehnică a structurilor aferente exploatării miniere (versanții carierelor, haldele de rocă sterilă etc.);
- Refacerea peisajului pentru a minimiza fenomenele de tasare și eroziune, precum și pericolele potențiale pentru mediu;
- Protecția calității apei;
- Protecția calității aerului.

Pe baza acestor abordări, obiectivele Planului de reabilitare și închidere a exploatării miniere sunt următoarele:

- Asigurarea protecției muncii și sănătății publice, în timpul și după închiderea minei și a instalațiilor aferente acesteia;
- Posibilitatea închiderii și ecologizării progresive a activităților, înainte de încheierea fazei de producție;
- Reducerea sau eliminarea impactului potențial asupra mediului;
- Refacerea terenurilor afectate și aducerea lor în stare productivă, cât mai devreme;
- Minimizarea, pe cât posibil, a imobilizării resurselor minerale rămase;
- Dialogul deschis între părțile interesate și reprezentanții companiei, în legătură cu planificarea ciclului vieții exploatării și închiderii acesteia.

Activitățile de reabilitare și refacere vor începe în perioada de la mijlocul ciclului de viață a minei. De îndată ce anumite halde sau drumuri nu vor mai fi folosite în scopuri operaționale, vor fi declanșate

lucrările de refacere a mediului. Este de așteptat ca necesitățile și interesele potențiale ale comunității locale, legate de utilizarea terenurilor în perioada de post-închidere, precum și alte probleme specifice altor factori interesați, să se modifice pe parcursul ciclului de funcționare al minei. Din acest motiv, *Planul de închidere a activităților miniere și de refacere a mediului* va fi analizat și actualizat periodic pentru a putea răspunde oricăror schimbări de acest gen.

Implementarea măsurilor din planul de închidere este garantată prin constituirea unei garanții financiare pentru refacerea mediului (GFRM). Aceasta este reglementată de Legea Minelor nr. 85/2003, de Instrucțiunile emise de Agenția Națională pentru Resurse Minerale și Normele de aplicare a Legii Minelor aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1208/2003.

Conform legislației din România, GFRM are două sub-componente.

Prima subcomponentă se axează pe garantarea acoperirii costurilor preconizate pentru refacerea ecologică a zonelor aferente funcționării obiectivului minier în anul respectiv, conform art. 133 din Hotărârea Guvernului nr. 1208/2003.

Cea de-a doua subcomponentă definește costurile estimative ale refacerii mediului cu ocazia închiderii minei de la Roșia Montană. Valoarea din GFRM destinată acoperirii costului de refacere finală a mediului se determină ca o cotă anuală din valoarea lucrărilor de refacere a mediului prevăzute în proiectul de refacere a mediului și programul de monitorizare pentru elementele de mediu post-închidere. Acest program face parte din Programul tehnic pentru închiderea minei, un document ce trebuie aprobat de Agenția Națională pentru Resurse Minerale ("ANRM").

Toate GFRM vor respecta regulile detaliate elaborate de Banca Mondială și Consiliul Internațional pentru Minerit și Metale.

Costurile actuale de închidere a proiectului Roșia Montană se ridică la 135 milioane USD, calculate pe baza funcționării minei timp de 16 ani. Actualizările anuale vor fi stabilite de experți independenți, în colaborare cu ANRM, în calitate de autoritate guvernamentală competentă în domeniul activităților miniere. Actualizările asigură că în cazul puțin probabil de închidere prematură a proiectului, în orice moment, GFRM reflectă întotdeauna costurile aferente refacerii ecologice.

Acesta este costul capitalului inițial pentru închidere care va fi suportat în perioada de exploatare și în perioada închiderii. El nu include costurile curente de operare pentru întreținerea și operarea instalațiilor de epurare a apei. Costurile curente de operare pentru anii 22 la 26 sunt estimate la aproximativ 18 milioane USD, dar numai în perioada de închidere activă. Perioada de post-închidere începe în anul 27.

Actualizările anuale cuprind următoarele patru elemente variabile:

- Modificări aduse proiectului care afectează obiectivele de refacere ecologică;
- Modificări ale cadrului legislativ din România inclusiv punerea în aplicare a directivelor UE;
- Tehnologii noi care îmbunătățesc metodele și practicile de refacere ecologică;
- Modificări ale prețului unor produse și servicii esențiale pentru refacerea ecologică.

Odată finalizate aceste actualizări, noile costuri estimate pentru lucrările de închidere vor fi incluse în situațiile financiare ale companiei RMGC și vor fi făcute publice.

Conform legii, sunt disponibile mai multe instrumente financiare care să asigure că RMGC este capabilă să acopere toate costurile de închidere astfel încât autoritățile române să nu aibă o răspundere financiară cu privire la refacerea mediului ca urmare a proiectului Roșia Montană.

11. Investițiile sociale ale SC RMGC SA sunt de asemenea cauze false. Acestea se referă la cumpărarea proprietăților și relocarea forțată oamenilor. Aceasta s-a petrecut prin interzicerea desfășurării altor activități economice: pensiuni, restaurante, turism, datorită reglementărilor urbanistice abuzive care interzic orice activități. O astfel de investiție este imorală având în vedere că se face pentru un proiect ipotetic. De asemenea, investițiile în săpături arheologice au fost făcute cu singurul scop de a obține descărcarea de sarcină arheologică. O dovadă este chiar secretizarea studiilor arheologice care nu au fost prezentate în cadrul acestui raport de evaluare a mediului, deși vestigiile arheologice sunt factori de mediu și ar fi trebuit analizat impactul asupra acestora în forma prevăzută de lege: analiza factorilor și determinarea modificărilor ce vor surveni ca urmare a implementării proiectului. Un astfel de capitol lipsește cu desăvârșire. Menționăm că ne vom adresa și Comitetului de la Aarhus pentru refuzul punerii la dispoziție a acestor rapoarte arheologice, având în vedere că valorile culturale sunt factori de mediu și sunt puse în pericol prin elaborarea acestui proiect și prin emiterea acordului de mediu.

Trebuia să existe o analiză detaliată a impactului asupra acestor vestigii arheologice, care să pună în mod științific și obiectiv în balanță importanța acestora față de importanța proiectului.

„Sponsorizările” acordate Primăriei Roșia Montană sunt de asemenea hilare dat fiind stadiul avansat de degradare al localității. Probabil se referă la un tip de sponsorizări care privește propriul interes și nu pe cel al comunității din Roșia Montană.

Clădirile din documentul intitulat Stadiul lucrărilor de întreținere a imobilelor din centrul istoric al Roșiei Montane și planificarea anuală pentru lucrările de reabilitare, nu sunt cele din centrul istoric. În al doilea rând nu rezultă din fotografii nici un fel de lucrări de restaurare a unor monumente istorice, ci pur simplu numai punerea unor petice la geamuri și uși. Acestea fiind necesare după izgonirea proprietarilor prin achiziționarea locuințelor acestora.

Dobândirea dreptului de folosință, de către titularul proiectului, asupra tuturor terenurilor necesare pentru dezvoltarea activităților miniere, în conformitate cu articolul 6 din Legea Minelor nr. 85/2003, este un proces de durată, care se desfășoară în paralel cu procesul de obținere a autorizațiilor necesare, astfel încât compania să poată să respecte termenele stabilite.

În dobândirea terenurilor proprietate privată necesare dezvoltării Proiectului Minier Roșia Montană, abordarea RMGC s-a bazat în primul rând pe principiul „vânzării și cumpărării liber consimțite”. În acest scop, RMGC a prevăzut pachete de compensare corecte pentru localnicii afectați de acest proiect, astfel cum sunt detaliate în Planul de Acțiune pentru Strămutare și Relocare, document prezentat de RMGC pentru proiectul Roșia Montană și aflat pe site-ul oficial al companiei.

De asemenea, proiectarea și localizarea facilităților aferente Proiectului sunt realizate astfel încât numărul persoanelor afectate să fie cât mai redus.

Planul de Urbanism General (PUG), aprobat în 2002 și reconfirmat în 2009, este un document vizat de Consiliul Local după ce a fost depus spre consultare de publicul din comunitate. PUG a fost prezentat și discutat în 11 adunări de consiliu și dezbateri publice. Zona industrială este evidențiată prin acest PUG, dar această regiune nu este adecvată pentru activități turistice. În acest sens vă rugăm să observați faptul că există prevederi legale care restricționează dezvoltarea altor proiecte decât cele de exploatare și procesare a resurselor naturale în zonele unde aceste resurse au fost identificate:

- i. art 41 (2) din Legea Minelor nr. 85/2003 “[...] consiliile județene și consiliile locale vor modifica și/sau vor actualiza planurile de amenajare a teritoriului și planurile urbanistice generale existente, pentru a permite executarea tuturor operațiunilor necesare desfășurării activităților miniere concesionate”;
- ii. art 6 (1) a Hotărârii Guvernului nr. 525/1996 pentru aprobarea Regulamentului general de urbanism (HG nr. 525/1996) “Autorizarea executării construcțiilor definitive, altele decât cele industriale, necesare exploatării și prelucrării resurselor în zone delimitate conform legii, care conțin resurse identificate ale subsolului, este interzisă”;
- iii. art 4.4. al Regulamentului local de urbanism al comunei Roșia Montană cu privire la Planul de Urbanism General 2002 “Autorizarea executării construcțiilor definitive, altele decât cele industriale, necesare exploatării și prelucrării resurselor în zone delimitate conform legii, care conțin resurse identificate ale subsolului, este interzisă”.

Pe cale de consecință, vă rugăm să aveți în vedere faptul că prevederile legale menționate anterior sunt obligatorii și aplicabile oricărui proiect similar, propus de orice entitate de drept public sau privat.

Este esențial însă faptul că Planul de Urbanism Zonal (PUZ), care prezintă în detaliu suprafața de teren necesară pentru Proiectul Roșia Montană (RMP), afectează doar aproximativ 25% din comuna Roșia Montană. Deși unele afaceri s-au înființat deja pe restul de 75% din comună, după finalizarea PUZ, dezvoltarea afacerilor va fi încurajată și mai mult. În același timp, a fost evidențiată și o zonă protejată. După ce PUZ-ul este aprobat de Consiliul Local din Roșia Montană, în această zonă se pot dezvolta activități turistice (pensiuni, restaurante, etc.).

Capitolul 5 (*Evaluarea Alternativelor*) analizează potențialul pentru dezvoltarea altor industrii care ar putea să susțină creșterea economică durabilă în regiune (Vezi Secțiunea 1.2 din Capitolul 5). Aceste alternative includ agricultura și pășunatul, turismul, industria lemnului, industria artizanală și exploatarea florei în scop farmaceutic.

S-a concluzionat că niciuna dintre aceste ramuri industriale nu are capacitatea de a susține creșterea economică la nivelul la care o face proiectul Roșia Montană. Terenul dificil cu soluri de o fertilitate scăzută limitează folosirea pământului în scopuri productive, la pășunat și cosit. În plus, utilizarea excesivă a pământului, la care se adaugă microclimatul mai uscat și mai cald pe aceste pante, face ca pajiștile să fie săracite, cu productivitate scăzută.

Terenul arabil este foarte puțin și fragmentat, situându-se doar în apropierea satelor. Datorită volumului

edafic scăzut nu se pot folosi utilaje agricole moderne. Habitatele naturale elementare lipsesc aproape în întregime. Activitățile de exploatare minieră și cele conexe acestora au dus în timp la schimbări privind utilizarea pământului datorită construirii de locuințe, dezvoltării terenului agricol și extinderii zonelor de exploatare forestieră.. Aceste concluzii sunt susținute de experți specializați în sol, biodiversitate, apă și peisaje. Numele respectivilor experți sunt menționate în raport.

Din cuprinsul raportului rezultă de asemenea că implementarea proiectului Roșia Montană nu exclude dezvoltarea acestor ramuri economice; dimpotrivă, realizarea proiectului Roșia Montană înlătură impedimente severe din calea dezvoltării acestora. Spre pildă, investiția la nivel intern în vederea îmbunătățirii infrastructurii, crearea cererii de bunuri și servicii și remedierea problemelor legate de abandonarea terenurilor și poluare sunt elemente care favorizează dezvoltarea acestor ramuri economice.

Nu în ultimul rând, Planul de Management pentru Centrul Istoric Roșia Montană urmărește următoarele scopuri principale:

- să formuleze obiective pentru managementul sitului istoric și al mediului înconjurător, din care acesta este parte integrantă, având în vedere toate componentele acestui peisaj, de la elementele naturale și ansambluri arhitectural – urbanistice, la patrimoniul arheologic și industrial, la monumentele individuale și la varietatea de componente izolate;
- să stimuleze cunoașterea și sporirea interesului publicului pentru sit și să promoveze valoarea educațională și culturală a mediului înconjurător în ansamblu;
- să definească o strategie de management care să se ghideze după principiile dezvoltării durabile, urmărind realizarea unui echilibru între conservarea valorilor culturale și a celor naturale, între utilizarea turistică și exploatarea resurselor naturale;
- să identifice beneficiile potențiale, economice și culturale, ale sitului și să stimuleze participarea actorilor locali la potențarea acestor beneficii, fără a periclita resursa culturală;
- să propună un program prioritar de acțiuni care să fie realizabile și să contribuie la conservarea și punerea în valoare a sitului.

Planul de Management pentru Centrul Istoric Roșia Montană este parte din documentul EIM, înaintat de către titularul de proiect către autoritatea competentă și poate fi consultat în cadrul Planului M, Partea a II-a, Plan de management pentru monumentele istorice și zonele protejate din Roșia Montană.

12. Referitor la angajări, având în vedere procesele tehnologice care vor fi folosite, este limpede că nu minerii din Roșia Montană vor fi angajați, întrucât aceștia nu sunt calificați să activeze în uzina de procesare etc. Aceștia vor fi probabil angajați în faza de șantier urmând ca apoi să fie angajați diverși specialiști care nu au legătură cu locuitorii din Județul Alba și nici din regiune. Iată deci altă cauză falsă a acestui proiect.

Politica de angajări a RMGC este foarte clară. Majoritatea locurilor de muncă sunt destinate populației locale.

De altfel RMGC a dezvoltat programe de formare profesională continuă; oportunități de educație pentru adulți și de îmbunătățire a abilităților acestora, prin programe de instruire, fonduri și burse școlare, cu scopul de a crește șansele de angajare, atât direct, la RMGC, cât și indirect.

13. Menționăm de asemenea că termenul de 30 de zile stabilit pentru efectuarea de comentarii la documentația redepusă de titularul de proiect este un termen insuficient. Acest termen nu permite angajarea unor experți pentru combaterea tehnică a documentației. Având în vedere amploarea proiectului și modificarea substanțială a documentației, considerăm că acest termen ar trebui prelungit cel puțin până la limita a 70 de zile de la data anunțului public. Astfel, comentariile publicului ar putea să fie expertize calificate, și nu simple declarații. Vă rugăm să aveți în vedere că numai un astfel de termen ar respecta art. 6 din Convenția de la Aarhus care cere realizarea unei consultări eficiente și efective ale publicului interesat.

Consultarea și informarea publicului în cadrul procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, inclusiv punerea la dispoziția publicului a documentației pentru consultarea Raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) s-a făcut cu respectarea prevederilor (i) art. 11 (2), art. 12

și art. 15 din Hotărârea Guvernului nr. 918/2002 privind stabilirea procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului și pentru aprobarea listei proiectelor publice sau private supuse acestei proceduri ("HG nr. 918/2002")[1], (ii) capitolul III privind informarea și participarea publicului la procedura de evaluare a impactului asupra mediului din Ordinul ministrului apelor și protecției mediului nr. 860/2002 privind aprobarea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului și de emitere a acordului de mediu ("Ordinul nr. 860/2002"), precum și a principiilor stabilite în cuprinsul Convenției de la Aarhus privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu[2], dar și a prevederilor Directivei 85/337/EEC privind evaluarea impactului asupra mediului a proiectelor publice și private.

Raportul EIM sub formă tipărită s-a aflat disponibil în 48 de locații, reprezentând sedii de primării, agenții de protecție a mediului, biblioteci, ministere, centre de informare ale Proiectului Roșia Montană, după cum urmează: Primăria Zlatna, Agenția de Protecția Mediului Deva, Agenția de Protecția Mediului Arad, Primăria Arad, Biblioteca Universitară Petroșani, Primăria Turda, Primăria Abrud, Centrul de Informare Abrud, Primăria Câmpeni, Primăria Lupșa, Centrul de Informare Roșia Montană, Centrul de Informare Bucium, Primăria Bucium, Primăria Deva, Biblioteca Județeană Deva, Primăria Brad, Primăria Roșia Montană, Primăria Bistra, Primăria Baia de Arieș, Primăria Alba Iulia, Agenția de Protecția Mediului Alba Iulia, Prefectura Județului Alba, Consiliul Județean Alba, Biblioteca Universității „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, Biblioteca Universității de Nord Baia Mare, Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Județeană Petre Dulfu Baia Mare, Biblioteca Universitară Lucian Blaga Sibiu, Centrul de Informare Alba Iulia, Agenția Locală de Protecția Mediului Cluj, Agenția Regională de Protecția Mediului Cluj, Primăria Cluj, Biblioteca Universității Tehnice din Cluj, Biblioteca Județeană Arad, Prefectura Județului Cluj, Biblioteca Universității Babeș Bolyai Cluj, Centrul de Informare București, Biblioteca ASE București, Biblioteca Central-Universitară București, Biblioteca Națională București, Biblioteca Județeană Timișoara, Biblioteca Universității din Petroșani, Primăria București, Biblioteca Universității de Vest Timișoara, MMGA București, Universitatea Vasile Goldiș Arad, Universitatea Aurel Vlaicu Arad, Agenția Națională de Protecția Mediului București, Agenția de Protecția Mediului Sibiu, Centrul de informare de mediu Roșia Montană. Conform legii, instituțiile publice trebuiau să permită publicului accesul la această documentație în timpul orelor de program.

De asemenea, varianta digitală a acestui studiu s-a aflat pe mai multe site-uri, printre care: al Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor; Agenția Regională pentru Protecția Mediului Sibiu; Agenția pentru Protecția Mediului Alba; site-urile companiei RMGC și Gabriel Resources și Parteneriatul de Mediu pentru Minerit.

Pentru informarea publicului am distribuit peste 6.000 de CD-uri și DVD-uri cu Raportul EIM în limbile engleză și română.

În plus, SC Roșia Montană Gold Corporation SA, în conformitate cu solicitările Ministerului Mediului și Pădurilor, a depus certificatul de urbanism nr. 87/2010 în data de 03.05.2010.

În luna iunie 2010, Ministerul Mediului și Pădurilor a transmis membrilor Comisiei de Analiză Tehnică la nivel central, documentele depuse de SC RMGC SA, în vederea emiterii unui punct de vedere, în contextul modificării legislației din domeniul protecției mediului în perioada 2006-2010.

Comisia de Analiză Tehnică la nivel central s-a întrunit în data de 22 septembrie 2010 pentru a discuta punctele de vedere transmise de membrii CAT și a solicitat aducerea la zi a documentației care a făcut obiectul discuției, atât ca formă cât și în conținut, în funcție de modificările legislației specifice care au fost operate în perioada 2006-2010.

SC RMGC SA în 26.10.2010 a înaintat completări la documentația inițială, conform solicitării ministerului, documentație disponibilă atât pe site-ul companiei la adresa <http://www.rmgc.ro/proiectul-rosia-montana/mediu/evaluarea-impactului-asupra-mediului-la-rosia-montana.html> și pe pagina de internet a Ministerului Mediului și Pădurilor la adresa http://www.mmediu.ro/protectia_mediului/rosia_montana/rosia_montana.htm